מתני' [א]ניפול הנמצא בתוך חמשים אמה הרי הוא של בעל השובך חוץ מחמשים אמה הרי הוא של מוצאו נמצא בין שני שובכות קרוב לזה שלו קרוב לזה שלו מחצה על מחצה שניהם יחלוקו: **גמ'** [ב]אמר רבי חנינא [ג]רוב וקרוב הולכין אחר הרוב ואע"ג [ד]דרובא דאורייתא וקורבא דאורייתא אפילו הכי רובא עדיף מתיב רבי זירא [ו]והיה העיר הקרובה אל החלל ואע"ג דאיכא אחריתי דנפישא מינה [ז]בדליכא וליזיל בתר רובא דעלמא [ח]ביושבת בין ההרים תנן ניפול הנמצא בתוך חמשים אמה הרי הוא של בעל השובך ואף על גב דאיכא אחרינא דנפיש מיניה [ט]בדליכא אי הכי אימא סיפא חוץ מחמשים אמה הרי הוא של מוצאו ואי [י] דליכא ודאי מההוא נפל הכא במאי עסקינן [יא]במדדה [יב]דאמר רב עוקבא בר חמא [יג]כל המדדה אין מדדה יותר מג' [יד] בעי ר' ירמיה רגלו אחת בתוך ג' אמה ורגלו אחת חוץ מחמשים אמה מהו [טו] ועל דא אפקוהו לרבי ירמיה מבי מדרשא תא שמע נמצא בין שני שובכות קרוב לזה שלו וקרוב לזה שלו ואף על גב דחד מינייהו נפיש שוריין וליזיל בתר רובא דעלמא [יח]הכא במאי עסקינן [יט]הכא במאי עסקינן בשביל

חוץ לחמשים אמה הרי הוא של מוצאו. דלחזלינן כתר רובא דעלמא ואפי' למ"ד אין הולכין בממון אחר הרוב היינו במקום (ו) שהוא מוחזק אבל הכא דליכא חזקה דממונא לחזלינן כתר רובא ול"ת בפרק אלו מציאות (ב"מ דף כד. וש"ס) לרבנן דרבי שמעון בן אלעזר דאמרי אפילו בעיר שרובה כותים מייב להכריח בדבר שיש בו סימן ואמאי לא לחזלינן כתר רובא כיון דליכא חזקה דממונא וי"ל דתקנת מכמיס היא כדי לקיים מצות הצנע אבילה כיון דיכול להתברר ע"י הכרזה אם היא של ישראל וישראל נמי לא מייאש דמסיק אדעתיה דלמא משכח ישראל ויכריז: **רוב** וקרוב הלך אחר הרוב. ול"ת מאי קא משמע לן מתניתא היא (כתובות דף טו.) ט' מנויות כולן מוכרות בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבילה [וכו'] וכגמלא הלך אחר הרוב משמע אפי' נמצא קרוב לאחות המוכרת נבילה ותירץ ר"י בר מרדכי דאי מתמניתא הוה אמינא כגון דאין לאחות מדינה נעולות דליכא תרי רובי קמ"ל רבי מנינא דאפילו לאחות מדינה נעולות דליכא אלא חד רובא וי' זרע דפריך ליה בסמוך אע"ג דר' זרע נמי אית ליה לקמן אפילו לאחות מדינה נעולות היינו בתר דשני ליה דקיבלה מרבי מנינא ואין נראה לריב"ל דאם כן מאי פריך ליה מקרא תיקשי ליה אמתניתא דמשנ מנויות ואפילו מוקמה כשאין לאחות מדינה נעולות הא טעמא דבעינן תרי רובי אינו אלא מדרבנן משום גזירה כדאמר בסוף פ"ק דכתובות (דף טו.) ונראה לר"י דאי ממתני' ה"א בגמלא ועוד נראה לר"י דרבי מנינא אמת לאשמועינן דאפילו בקורבא דמוכח דחזלינן בתר רובא וכן משמע בסמוך גבי חבית שנפה בנהר דנעי למימר דרב דאמר כנגד עיר שרובה ישראל מותרת לית ליה דרבי מנינא והיכי מתוקמא הכא משמע דמותרת אפילו נמצאת סמוך לבית נכרי וזהו מטעם דחזיל בתר רוב העיר ישראל וכרבי מנינא אלא ודאי לגבי קורבא דביתו של נכרי הוי קורבא דלא מוכח כיון שדרים רוב ישראל באותה העיר ורב אזיל בתר רובא היכא דהקורבא לא מוכחא ודלא כרבי מנינא (ז) אבל אותה עיר כנגד האי דקיבלה הוי קורבא דמוכח ולכך אזיל בתרה וכל ההלכה תמיינא כמו שאפרש ולהכי לא מייתי בכוליה גמרא דרבי מנינא אלא לקמן גבי חצבה דאישתכח בפרדיסא של עולה דקורבא דמוכח הוא שנמצא בפרדיסא דעולה גופיה וכ"ק דבילה (דף י.) מייתי ליה נמי גבי הא דתנן זימן שחורים ומצא לבנים ומצא שחורים אסורים ומפרש בגמ' כגון שזימן שחורים ולבנים ומצא שחורים במקום לבנים ולבנים במקום שחורים מהו דתימא מינהו מינהו ואיתפוסי איתפסיף קמ"ל דהנך אזיל לעלמא והני אחריני מינהו ומעלמא אתו ומסיק עלה לימא מסייע ליה לרבי מנינא כו' והתם קורבא דמוכח הוא דהא שחורים ולבנים היו שם ומוכח דאינהו מינהו: **מתיב** רבי זירא והיה העיר הקרובה כו' **מאי** [יא]**דאיכא אחריתי דנפישא מינה.** אמתניתא דתשע מנויות נמי הוה ליה לאקשויי אלא אמתניתא איכא לשנויי בדליכא ותו ליכא לאקשויי ניזיל בתר רובא דעלמא לגבי רובא דעלמא הוה קורבא זו העיר קורבא דמוכח אבל לר' מנינא דאפילו בקורבא דמוכח הנך אחר הרוב פריך שפיר דכי נמי מפנינן בדליכא אכתי תיקשי ניזל בתר רובא דעלמא(ד): **בדליכא.** תימה דהכא משמע דטעמא דהעיר הקרובה מביאה עגלה ערופה משום דמתוך הקורבא מוכח שמשם בא ההורג ובסוטה (דף מה:) תניא מנין שאם נמצא סמוך לעיר שאין בה בית דין שמניחין אותה שאין בה בית דין והולכין לעיר אחרת שיש בה בית דין ואמאי והלא מתוך הקורבא נראה שמאותה שאין בה בית דין היה: **ביושבת** בין ההרים. ואם תאמר ואמאי איצטריך קרא בסוף פרק מרובה (כ"ק דף פב:) דאין ירושלים מביאה עגלה ערופה ואע"ג דכתיב (תהלים קכה) ירושלים הרים סביב לה מ"מ כל ישראל היו באין לרגל וגם בשאר ימות השנה להביא נדרים ונדבות וגם אומות העולם היו באין שם בסחורה שקרויה רוכלת עמים וי"ל שהיו מקומות אלא היו רגילים לבא רק בני ירושלים אי נמי בימי חזקיה שכל ישראל היו שם ולא היו באין לסחורה: **ניפול** הנמצא בתוך חמשים אמה כו'. אמתניתא דתשע מנויות לא מצי למיפרך דהכא הוי קורבא דמוכח דהוי תוך חמשים והנך דנפישי הוי חוץ לג' ולעיל אמרינן דכרסייהו בחמשים אמה מצינן: **בדליכא.** לא מצי למיפרך דניחל בתר רובא דעלמא דמיירי דליכא שום שובך תוך שלשים רים ואמר לעיל דלא שייטי אלא שלשים רים ותו לא: **ואי** דליכא אחריני ודאי מההוא נפל. דבשלמא אי איכא דנפיש מיניה אתי שפיר דהוי של מולאו כגון דהוי הוהא דנפיש של הפקר או של כותים אבל השתא דליכא ודאי מההוא נפל ולא מצי לשנויי כגון דליכא דנפיש אלא שוין דמכל מקום אמאי הוי של מולאו כיון שקרוב לזה דהכי משמע דתוך לחמשים אמה הרי הוא של מולאו אע"פ שקרוב לזה מזה דהא תנן מצאו בין שני שובכין קרוב לזה שלו דכשהן שוין אזלינן בתר קרוב: **ודאי** מההוא נפל. ואם תאמר ולמה מעוברי דרכים נפל כדאמרינן לקמן גבי זיקי דחמרא דאישתכחן בי קופאי וי"ל דהיכא דודאי נפל ולא ידעינן ממי תלינן בעוברי דרכים אבל הכא דמצי למימר דמשובך בא לית לן למיתלי ולאחזוקי בנפילה דבני אדם מהרין שלא יפלו מהם היוצים: **ועל** דא אפקוהו לרבי ירמיה מבי מדרשא. אין לפרש משום דבעי מילתא דלא שכיחא כלל דהיכי איתרמי דרגלו אחת תוך חמשים ורגלו אחת חוץ לחמשים בנמצאת דהא אשכחנא דמתניתין נמי בבהמי גוונא איירי דקתני מחצה על מחצה יחלוקו ונראה לרבינו תם דמשום הכי אפקוהו משום דמדדה אינו מדדה כלל יותר מחמשים אמה אפילו רגלו אחת דכל מדות תכמים כן הוא: **מצאו** בין שני שובכין. ואע"ג דחד מינייהו נפיש אומר ר"י דהך פירכא הוי מצי למיפרך אמתניתא דתשע מנויות דהאי קורבא דלא מוכח הוא דאי הוי תוך חמשים לזה ואי הוי חוץ חמשים לזה הוי נמי חוץ חמשים לזה אפילו הכי אזלינן בתר קורבא ומיהו מצינן למימר דעיקר לא פריך אלא משום דבעי למיפרך וניזל בתר רובא דעלמא אבל קשיא לרשב"א דהיכי מצי למימר אף על גב דחד מינייהו נפיש הא קתני מחצה על מחצה שניהם יחלוקו ואי חד מינייהו נפיש ניזל בתר רובא ואומר ר"י דהוי מצי למימר וליטעמיך:

וליזיל בתר רובא דעלמא. הוי מצי לשנויי דאין כי אם שני שובכין תוך ג' רים אלא בעי לשנויי דומיא דרישא דיש שובכין הרבה אע"ג דהשתא דמוקי לה בשביל של כרמים לא הוי דומיא דרישא דהא רישא לא מיירי בשביל של כרמים בשום מקום ועוד הוה מצי לשנויי קרוב לזה שלו תוך חמשים אמה ובמדדה הוי דומיא דרישא כיון שאין מוכיר במשנתינו שביל של כרמים בשום מקום ועוד הוה מצי לשנויי קרוב לזה שלו תוך חמשים אמה ובמדדה:

עין משפט נר מצוה

סו א מיי' פט"ו מהל' מכירה הל' יח סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רס סעיף ח:
סז ב מיי' שם ופ"ט מהל' רוצח ושמירת נפש ה' סמג שם טוש"ע שם:
סח ג מיי' פ"ט מהל' רוצח הלכה יז:
סט ד הרמב"ם המפלגו זה וש"ע נכ"מ:
ע ה ו ז ח ט מיי' פט"ו מהל' מכירה הל' יח סמג עשין עב טוש"ע ח"מ סי' רס סעיף ח:

רבינו גרשום

ניפול הנמצא. גרול שנפל מן השובך: חוץ מג' אמה ה"ז של מוצאו. דאיכא למימר מעוברי דרכים נפל: אמר ר' חנינא. להיכא דאיכא רובא ואיכא קרוב הולכין אחר הרוב אע"ג דרובא דאורייתא וכתיב אחרי רבים להטות וקרוב דאורייתא דכתיב והיה העיר הקרובה אל החלל ט) דאי איכא שובך ויש בו רוב הולכין אחריו דמיניה נפל: ואע"ג דאיכא. עיר רחוקה מינה דנפישי מינה דאיכא רובא דאינשי אלמא בתר קרוב אזלינן. ומשני בדליכא נפיש מינייהו משי"ה אזלינן בתר קרוב אבל היכא דהוי רוב וקרוב אזלינן בתר הרוב: וליזיל בתר רובא דעלמא. דאיכא למימר דקטליה עובדין ושבין: ביושבת בין ההרים. דלא קא עברי דאזלי אינשי להתם וליכא למימר לזיל בתר רובא דעלמא הואיל דליכא אינשי משי"ה אזלינן בתר קרוב אבל בעלמא לא אזלי' בתר קרוב: הכא במאי עסקינן. דהוי של מוצאו: במדדה. שאין יכול לברוח אלא מדדה עצמו מעט מעט: דאמר רב עוקבא כל המדדה אינו מדדה יותר מג' אמה. והואיל דהאי נמצא חוץ מג' אמה דהאי מעלמא נפל ומשי"ה הרי הוא של מוצאו: רגלו אחת בתוך ג' אמה ורגלו אחת חוץ מג'. מי אזלינן בתר שובך או בתר רובא דעלמא: ועל דא אפקוהו לר' ירמי' מבי מדרשא. משום דמטריד להו בשאלות שאין בהן ממש:

ט) נראה דג"ל ואם תימא שובך אחר רשות מזה יש בו הרבה יותר מזה הולכין אחריו וכו'.

מסורת הש"ס

ט) ביצה י:, כ) [שם יח.], ג) תוספ' ובלא מרבי מנינא ל"ל אחרי מיכוח אחל בתרה. רש"ש. ד) [וע"י תוס' מה יח. ד"ה הלן].

תורה אור השלם

ו) וְהָיָה הָעִיר הַקְּרֹבָה אֶל הַחָלָל וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא עֶגְלַת בָּקָר אֲשֶׁר לֹא עֹבַד בָּהּ אֲשֶׁר לֹא מָשְׁכָה בְעֹל: דברים כא ג

הגהות הב"ח

(א) נמ' ולא בדליכא ודלא: (ב) שם יותר מג' אמה כמי ר': (ג) שם על לא אפקוהו לר' ירמיה. נ"ב עי' כמ' גבו פשוט סוף דף קס"ה דעל ידי מעשה עילוים לר' ירמיה: (ד) רש"י ד"ה אמתני וכו' דבדליכא מינה הס"ד: (ה) ד"ה הכא במאי וכו' ואע"ג דאיכא אחריתי חוץ לחמשים אמה דנפיש: (ו) תוס' ד"ה חוץ וכו' ר"ל מקום שהאחר מיוחק:

מוסף רש"י

רוב וקרוב. אם בא מעשה לפניו יש לחלוקו כדבר הקרוב לו להתיר לו לאסור. יש לחלוקו אחר הרוב לענין אחר חלוף הקרוב. הלך אחר הרוב (ביצה י.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com